

Takve su ispite već davno otparile sve moderne države kao Francuska, Švica, Engleska, Čehoslovačka itd.

Odlikovanje odnosno kažnjavanje školske dece

Odredbi čl. 61., 1. i 2. odlomak uzgojno su reakcionarne te nikako ne spadaju u zakon, jer moderne države i moderno uzgojslovje ne pozna sličnih sredstava, a najmanje pak, da bi se ona zakonom propisivala.

Koroško ljudsko štetje — velika uradna sleparija.

Dolgo so cvrli in pekli material ljudskega štetja v letu 1923., končno je rezultat po občinskih objavil časopis »Carinthia«. Naravnost gorostasne so številke, ki jih je zmcervaril »Državni urad za statistiko na Dunaju« na podlagi napadnih podatkov, ki so jih dognali števni komisariji. »Politično in gospodarsko društvo« v Celovcu je svoječasno proti postopanju števni komisarijev protestiralo in »Koroški Slovenec« je objavil nekaj tako drastičnih slučajev, da se nam sedaj ni treba čuditi nad rezultati.

Potvarjanje je tako očividno, da dogane številke vsak človek domačin ovrže z lahkoto.

Vzemimo »Podjunske doline«. Bistrice 474 Nemcev, Libuče 567, Blato 300, Žrabeč 54, Potoče (Libelče) 151, Bela 345, Žitare vas 273, Škocjan 384, Rikarje vas 898, Globasnica 490, Galicija 424, Doberla vas 1876. Kje so se ti Nemci vzeli? Pred in med vojno jih ni bilo in tudi sedaj jih ni! Če se najde v kakšni občini kak Nemec, tedaj je to uradnik ali priseljenec, ali pa orožnik. Niti vsi učitelji niso Nemci, saj se jih je mnogo priselilo iz Jugoslavije. Domačini niso Nemci! Rajna Avstrija je pri vsakem štetju pogoltnila nekaj tisoč Slovencev, a sedaj pa ima še vse drugačen apetit. Dobro da ni vseh pojedla — ker tedaj bi ji gotovo obležali v želodcu.

Če je slovenski živelj že v ti dolini, ki je popolnoma kompaktno slovenska, tako decimiran, kako šele izgleda severno Drave. Le občina Sv. Peter na Vašnjah, kjer je kakih 20 Nemcev, je še osta-

Kažnjavanje škotske dece za izostajanje.

Zakonom čl. 55. odredjuje se, da novčanu kaznu za izostajanje škotske dece izriče mesni školski odbor. Ta dužnost nek se prenese na sresku školsku oblast, jer bi kažnjavanje sa strane mesnog školskog odbora, kojega je član takodjer školski upravitelj, bilo na štetu naklonosti pučanstva prema školi i učitelstvu te bi to rodilo lokalnim nezadovoljstvom, dapače i ličnom mržnjom.

Ocenjivanje školske dece.

Čl. 56. spada više u naredjenje nego u zakon.

Celodnevna školska obuka.

U čl. 47. otpade prvi odlomak s obzirom na one škole, koje imaju nedeljeno dopoldnevno poučavanje.

Kazne za školskog upravitelja.

Čl. 60., 5. odlomak spada u disciplinarne propise u koliko se tiče školskog upravitelja.

Netačni izrazi u nacrtu zakona.

Izrazi »itd.« . . . i dr. . . . nek se ispuste iz zakona, jer mogu zavesti na razna tumačenja, koja zakonodavac nije nikad predvidao. To se može nadomestiti tako, da se navedu zamišljene uredbe i izrazi, jer smatramo stilizaciju zakona za nešto stalno, izvesno, s matematičnom tačnošću.

la s 50%! Povsod drugod pa že Slovenec skoraj ni. In vendar so tudi tu Slovenci kompaktno naseljeni in se o tem vsak lahko prepriča. Nemškutarija na tem vsem ne spremeni ničesar.

Druga enako velika lumparija pa je, da je izdelal v propagandne svrhe največji Slovenožerec, zgodovinar dr. Martin Wutte, na podlagi novega ljudskega štetja ročni jezikovni zemljevid Koroške (merilo: 1:400.000). Mesto da bi kot strokovnjak nastopil proti taki potvoritvi — jo sam širi. To pač zgodovinarju ne dela časti!

Zemljevid je tehnično dobro izdelan in zelo pregleden, ker kaže vse meje posameznih občin na slovenskem ozemlju. Poleg imena občine je z raznimi rudečimi (nemški) in modrimi (slovenski) pikami na enostaven način označeno število Nemcev in Slovencev. Po ti risbi so Slovenci, kot kompaktno naseljen narod, na svoji zemlji manjšina! Novo je, da so gore in večji gozdovi zaznamovani z zeleno barvo, to pa je v slovenskem ozemlju južno Drave, dočim je severno označena le z malo liso Svinska planina, tako da je naseljeno slovensko ozemlje močno okrnjeno.

Iz vsega tega, iz pisave časopisov in intervencij poslancev je razvidno, kako smotreno delajo složno vsi faktorji, društva, osebe in oblasti, bodisi na šolskem, političnem in gospodarskem polju, da predložijo svetu hitro umiranje Slovencev.

Kakšno pa je naše propagandno delo? N.

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

—r Minister prosvete g. Pribečević o nemškem šolstvu v Jugoslaviji. Povod govora avstrijskega zveznega kancelarja g. Rameka v avstrijskem parlamentu, nam je dal g. minister prosvete Pribečević nastopno izjavo: Avstrijski zvezni kancelar Ramek je v dunajskem parlamentu pa interpelacijo poslanca Hampla o zatvoritvi nemških paralelnih razredov na nižjih srednjih šolah izjavil, da je naročil avstrijskemu odpravniku poslov v Beogradu, naj vložijo protest za slučaj, ako sem jaz to zatvoritev obrazložil s postopanjem avstrijskih oziroma koroških šolskih oblastev napram slovanskim manjšinam na Koroškem. Povodom tega govora avstrijskega g.

zveznega kancelarja Rameka moram predvsem izjaviti, da so bili nemški paralelni razredi na nekaterih naših srednjih šolah zatvorjeni zato, ker število školske dece ne odgovarja zahtevam naših šolskih zakonov, ker nemško prebivalstvo želi pouk v državnem jeziku, da bi se nemška deca na ta način prej naučila državnega jezika, kar je našim nemškim sodržavljanom tudi iz gospodarskih razlogov nujno potrebno. Tudi mi z ničemer nismo obvezani, da vzdržujemo srednje šole z nemškim učnim jezikom. Te zatvoritve nisem jaz nikdar prikazal kot retorizijo radi neugodne situacije, v kateri se nahajajo slovanske manjšine v Avstriji glede javnega pouka, da bi se taka retorizija mogla pojasniti z dosedanjimi razmerami slovanskega šolstva v Avstriji. Nikako čudo torej ni, da se je pojavilo v naših novinah tako

pojasnjevanje. G. zvezni kancelar Ramek je sicer izjavil, da imajo naši rojaki na Koroškem okoli 80 utrakvističnih šol. Kdor pa pozna značaj teh šol, je na čistem glede tega, da so te utrakvistične šole, proti katerim so se že v bivši avstro-ogrski državi vršile tolike borbe, pravzaprav nemške šole, na katerih uče nemški učitelji v nemškem jeziku, da se slovenščina uporablja samo pri prvem pouku, kolikor je potrebna, da se šolska deca nekoliko sporazume z učitelji. Tudi učne knjige so na teh šolah, razen ene predvojne dvojezične, sestavljene izključno v nemškem jeziku. Značilno je, da je nemški Schulverein, ki deluje za germanizacijo proti narodnim manjšinam, za svoje šole uvedel iste utrakvistične šole. Položaj nemške manjšine v naši državi je glede javnih šol tak, da ne more biti boljši. V vsaki občini, v kateri živi nemški element, posluje osnovna šola v nemškem učnem jeziku z učitelji nemške narodnosti. Vse te šole vzdržuje država, ki tudi obenem plačuje učne moči, kakor ostale državne učitelje. V naši državi je okoli 220 nemških osnovnih šol s 623 oddelki, pet srednjih in meščanskih šol s 53 oddelki (po zatvoritvi nemških višjih razredov v Vrhu, Novem Vrbasu, Novem Sadu in Pančevu) ter 49 otroških zabavišč. Na teh zavodih deluje 797 učiteljev in 62 vrtnaric. Dočim je nemško šolstvo v naši državi tako, pa Hrvat v Burgenlandu in Slovenci na Koroškem nimajo pravzaprav niti ene osnovne šole v maternem jeziku. G. zvezni kancelar Ramek izjavlja, da so naši rojaki v Avstriji s stanjem javnih šol lahko zadovoljni. To pomeni, da bi tudi naši Nemci bili zadovoljni, ako bi jim mi namesto osnovnih šol z nemškim učnim jezikom dali utrakvistične takega tipa, kakor obstoje za Slovence v Avstriji. Jaz se bom za to vprašanje zanimal in sem odločen zadoštili potrebam naših državljanov nemškega jezika, da se jim kot državljanom skoro čisto jugoslovenske države omogoči popolnoma se priučiti našemu državnemu jeziku, ki ga v življenju neobhodno potrebujejo. Tega v popolnoma nemških šolah ne morejo doseči, ker se v njih poučuje državni jezik samo kot obližan predmet. Ta argument, s katerim g. zvezni kancelar Ramek opravičuje utrakvistične šole za Slovence v Avstriji, se popolnoma lahko porabi tudi za Nemce v naši državi, katerim je naš jezik prilično toliko potreben, kolikor avstrijskim Slovincem Nemški.

—r Članek v pomoč narodnim manjšinam je napisal v milanskem »Corriere della Sera« senator Luzzatti. Poziva Društvo narodov, da naj pomaga preganjanim narodnim manjšinam. Posebno

zatiranje manjšin vidi Luzzatti na Balkanu in v Nemčiji. Tej krutosti treba narediti konec, tajo izvaja italijanski gošpod senator. Voditelji Društva narodov bi morali pomisliti, kaj se lahko izclini iz narodnega in verskega zatiranja. Ko senator Luzzatti, v javnosti sicer zelo čislani mož, tako deklamira o potrebi varstva za manjšine po Evropi, se pa prav nič ne zveni za krivice in tiranstva, katerim sta izpostavljeni jugoslovenska in nemška manjšina v Italiji! Položaj narodnih manjšin v italijanski državi je mnogo slabši nego položaj manjšin v marsikaki drugi evropski državi. Dejstvo je, da Slovani najbolj upoštevajo varstvo manjšin in dejstvo je dalje, da se v Jugoslaviji celo z renitentnimi manjšinami kulantno postopa. Italija si je nadela madež, da je zaprla manjšinam šole v njihovem materinskem jeziku in jim odprla potujočevalnice; iz vseh uradov je pregnala jezik manjšin in izganjala celo iz cerkve. Ali gospod senator Luzzatti morda nič ne ve o tem? O, dobro ve vse, toda enako trdijo fašisti in nefašisti, da uživajo manjšine vse pravice in da je šolska politika državna potreba. Nič ni vreden Luzzattijev članek, ker se ne ozira na krivice, ki jih trpe manjšine v Italiji. Iz inozemstva mu doni na članek odgovor: Luzzatti, pometaj pred svojim lastnim pragom!

Splošne vesti.

— Naše dopisnike opozarjamo, če bi se ponovil slučaj, da bi jih kdo uradno zasliseval zaradi nepodpisanih ali šifriranih dopisov v Učiteljskem tovarišu naj izjavijo, da se je v tem slučaju obračati edino le na uredništvo Učiteljskega tovariša, ki je po zakonu odgovorno za dopise, in se nahaja v Ljubljani. Odklonijo naj izjavo, da bi bili v kaki zvezi z dopisi. Uredništvo bo v vsakem slučaju čuvalo uredniško tajnost, posebno pa proti tako reakcionarnemu postopanju, kakor so uradne poizvedbe za dopisniki nepodpisanih dopisov.

— Nekaj o močnatosti ter stanovski zavednosti in disciplini. »Jutro« je prineslo v svoji 59. številki kratko poročilo o zborovanju mariborskega učiteljskega društva. To poročilo pa ni imelo namena informirati javnosti o našem strokovnem in kulturnem delu, kakor bi pričakovali, ampak je bil zgolj nemožat izpad, najbrž plod onemogle osebne mržnje napram našemu občespoštovanemu in zaslužnemu tovarišu Hrenu. Najbolj žalostno na celi stvari pa je dejstvo, da je izšla ta notica nedvomno iz naših vrst, kajti kdo bi sicer vedel, kaj se razpravlja na naših zborovanjih. Opetovano smo že naglašali, naj se strogo stanovske in strokovne zadeve ne objavljajo v političnih časopisih, kajti javnost ne razume naših težnj v vselej

LISTEK.

Vtisi in reminiscence z učiteljskega zborovanja.

Naš branik ni morda še nikoli zahteval toliko odločnih borcev, kot danes, ker ni bil naskok na veži, ki nas družijo in vežejo, še nikoli tako ljut, kot sedaj; in; morda ni bilo še nikoli toliko pasivnosti in toliko galerijsko razpoloženega občinstva med nami, kot v teh dneh. Dobrna polovica je doma, da izza zapetke kuka, kako se bo kaša skuhalo! »Saj skuhalo se bo tudi brez nas, — in če bo prevroča, si usten, mi zapečkarji, ne bomo oparili; če bo pa užitna, je bomo deležni! Saj smo tovariši — za vse enake pravice!«

Na skupnem ognjišču vre. In v loncu se nekaj smodi. Kdo neki je kriv? »Lonec«, pravimo mi in vilhamo nosove, pa loncu vade ne dolijemo.

Če riba pri glavi smrdi, ni riba nič dragocenejša od njene glave. Za ceno hlantanja po dobrem prigrizku, smo pozabili dihati s škrgami. Ideal, naš najdragocenejši nakit, je otopel v borbi za kruhek. Nezaupanje in nevera pa ne veže!

»Hočemo zastopnika pri oblasteh!« V tem »hočemo« je izražena vsa naša šibka odporna sila! Naše roke so proste, naša muskulatura prožna: ko bi se le enkrat napela za vse kar je resnično in pravo, bi spoznali vso nevrednost in nepotrebnost tega vzklaka!

Prvi molči zaradi izkušnje: kdo je za njimi in kdo ni? — drugi molči, ker se boji, da se mu beseda ne prenese in preobrne, da je več ne spozna, ker je zaobila nasproten pomen itd. Vsi so dobri s katerimi govoriš in vsi slabi o katerih govoriš!

Največja naša dobrina je bila, da smo soodločevali, ko so nam rezali kruh. Pri tem pa smo izgubili razum, srce in pa ljubezen, kajti vsi bi radi rezali!

Naše perilo se kaj rado pere v neprijaznih vodah. Če ni umazano, se pa prej umaže! Senzacije in pikanterije žejna publika pa stoji ob bregu in se gustira. Kar je vode potrebnega, naj se pere, a pere naj se tako, da ne bo še bolj umazano! In pere naj se v lastnem potoku, ki imej vsak stezo izhojeno vanj.

J. R.

Aforizmi in rekla iz življenja.

Kdo je kriv in kdo ne, se vprašamo! Med krivimi je večina, ker kriv je vsakdo, ki nemo stoji ob strani in se okorišča le od dela svojih tovarišev in jim ne pomaga ter dovoljno ne podpira skupnih stremeljenj. Ti vsi so krivi ravno tega — čez kar največkrat zabavljajo! Zato: delajmo pozitivno in skušajmo ustvariti, kar manjka in dopolniti, česar pogrešamo!

Vprašajmo se vedno: delamo li pozitivno ali negativno — zidamo, ali podiramo?

Nekaj bo pa le organizacija kriva: preveč se je ozirala na zadeve in koristi osebnega značaja, v katerih so se obračali člani do nje; pri tem je večina pozabila na splošne, vsem skupne interese in zadeve, kar je pravzaprav prva in prava ter glavna naloga organizacije.

Vsakdo vidi le pravice, a pozablja na dolžnosti, ki naj bi veljale le za druge.

Poglejmo v notranjost, če ni egoistični materializem prevladal altruizma, ki bi moral vladati v naših vrstah.

Cinizem je poteza značaja — je znak razkrajajoče se notranjosti, razvalina na kateri ne bo kalilo dobro seme. Cinik učitelj ni sposoben za ustvarjanje in pozitivno delo; za dušo otroka je — slana.

Ne ruši starega, obstoječega, dokler nisi na isto mesto postavil novega, boljšega!

Pravega idealizma, požrtvovalnosti ni več, tožijo stari tovariši; to je znak dobe — kuga, ki bo rodila spoznanje, ko bo še slabše kakor sedaj.

Včasih so bila idealna stremeljenja organizacije najvišja, danes so materialna, in to je zlo, ker se že v dušo novince vseje materializem mesto idealizma.

Ošabnost in prezirljivost med tovariši in tovarišicami je znak plitvega uma ali visoke domišljavosti.

Mi ne maramo onih, ki pristopajo v našo organizacijo z avlozjo tega, da bi dobili kako boljše mesto, pa tudi ne tistih, ki izstopijo iz organizacije, če mesta ne dobe. Načela naj veljajo!

L. J.